

עין משפט ור מוצה

קנה א מיי פ"א מה' תרומות הלכה כ' וע"ש בכ"מ ונוש"ע יו"ד סי' שג' סעי' א':

קנה ב ג ד ה מיי פ"ד מה' ביכורים ה' ו סמך עשין קלט קמ:
קם ו מיי שס ה' ח:

תורה אור השלם

- וְשִׁמְחָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֲתָה וְהָלַךְ יוֹהָר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ:
2. וְקָרָתָה מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲשֶׁר יִבְרָא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשִׁמְתָה טַעֲמָא וְתִלְבַּת אֵל הַקּוֹסֶם אֲשֶׁר יִבְרָא יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם:
דברים כ ב

פסקי רי"ד

כן י' ותברך לנו שאינה אלונית בודואי אלא א"כ הגיעה ל' שנה ונולדו בה סימני אלונית ולא הביאה שתי שערות ואפילו אם הביאם לאחר מיכן כיוון שנולדו בה סימני אלונית ועברו כ' שנה אין כלום ואם הגיעה ל' שנה ולא הביאה שתי שערות ולא נולדו בה סימני אלונית היא בספק עד ל"ז שנה שהיא רוב שנותיה אם תביא שתי שערות והיא ככל הנשים ואם יהיו בה סימני אלונית או תשהה עד רוב שנותיה ולא תביא שתי שערות היא אלונית גמורה ומתני' ב"ק ביבמות (כ:): דתנן וצרתה מותרת בגור שנימצאת אלונית בגמורה שהיא בת כ' ולא הביאה שתי שערות ונולדו בה סימני אלונית או שהיא בת ל"ז שנה ולא הביאה שתי שערות זו היא אלונית גמורה שקדושה קדושי טעות וצרתה מותרת ומתני' דהכא בספק אלונית כגון שהיא כי' ולא הביא' שתי שערות ועדיין לא נולדו בה סימני אלונית ונכלה חרש שתי שערות היתה אלונית ומצויאה בנט מפני שעדיין לא הוצדקה אלונית גמורה או בסימניו או ברוב שנים שהיו קדושה קדושי טעות לצאת בלי גט ר' יהודה אומר לא יחזיר פ' שמא תנשא ויהי וחדל ויאמר אילו לא הייתי יודע שם אפילו נותניו ל' ק' מנה לא הייתי מנשך לפיכך אומרים לו קודם גירושך הו' יודע שהמציא את אשתו משום אלונית לעולם הוא אסור להחזירה ואצ"פ שכתובר שאינה אלונית כדי שלא יוכל לקלקלה וחכ"א יחזיר דלא חישי' לקלקלה וכששמגרשה אינו נוטל לה כהונה מפני שהיא ספק אלונית והמצי' הילכך לא נישאת לאחר והו' לה בינם והיא תובעת כותבהו מן הראשון מפני שכבר נתברר שאינה אלונית א"ר יהודה אומר ר' שמתיקונין יפה מדיבורך שלא יקלקלך שאצ"פ שהודיענו לו שאף אם לא תמצא דאפילו בתנאי גמור אינו כלום דלית ליה מכלל הן אחת שומע לאו שאם אמר לה הרי זו גיטך ע"מ שתנני לי וזו חד ע"י יום אצ"פ שלא נתנה לו היא מגורשת מפני שלא כפל ואמר ואם לא תתני לי לא יהא גט ולא אמר' מכלל לאו אתה שומע הן והכי נמי ביבלי דעתיה אצ"פ משום אלונית אני מוציאך כיון שלא אמר לה ואילוילי כן לא הייתי מוציאך כמאן דלא אמר לה מיד דמי:
בתנ' המוכר עצמו ובניו לעבדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים לאחר

מיתא איתרן נתנו בני מבטי דיופי וזוי מעובדי כוכבים ולא הזה להו למיפרעניהו אותו וקא גרבי להו פ' היו שובים אותם לעבדים כעבור חובם אותו לקמיה דרב הונא אמר להו הא תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו א"ל ר' אבא לברתו רבנו והוא שמכר ושולש א"ל הני מרגל רגילי דעבדי הכי. והוא גברא דובין נפשיה ללודאי אתא לקמיה דר' אמי א"ל (ע"כ ש"ך דף פו ע"ב) פירקן אמר להו תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים משום קלקולא וכ"ש הכא דאיכא קטלא אמרי ליה רבנן ל' אמר האי ישראל מומר דק חזי ליה דאכלי נבילות אמר להו אימור לתיאבבן הוא דאכליה והא ומנין דאיכא איסורא והתיירא קמיה ושבקי התירא ואכיל איסורא אמר ליה זיל לא שבקי לי דאפרקנין פי' וס"ל כמאן דאמר בריש פרק אין מעמידין (כז): מומר לאכול נבלה לתיאבבן מחזירין לו אבידה:
בתנ' המוכר שדוה לעובד כוכבים חזור ולקחה ממנו ישראל ואח"כ בכורים מפני תיקון העולם. פ' כגון שחזר ישראל ולקחה ממנו כלי מלאה פירות ופשטה דמתני' משמע מדאורייתא לא מייחבב האי לוקח להביא ממנו בכורים שכיון שחננו הפירות ברשות עובד כוכבים כאילו חננו בח"ל דמי דיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפסיק מיד מעשר אבל מפני תיקון העולם שלא לילמדו ממנו וימנעו מלהביא

מוז:

מב'ל וחולין מעורבין זה בזה. פ"י בקונטרס אין לך כל חטה וחטה שאין חליה טבל וחליה חולין ור"ך לעשר מיניה וציה ולא ממנו על טבל גמור ולא מטבל גמור עליו מפני שמפריש מן החיזו על הפטור ומן הפטור על החיזו אבל כי מפריש מיניה וציה מעשר מן

החיזו שבו על החיזו שבו ומן הפטור שבו על הפטור שבו ואפילו חלקו בספקן הן עומדים דאין צריה^א וקשה דלמר לקמן דאי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי והאמיס שחלקו לקוחות ונ"ל לא משכחת דמייתי צבורים אלא חד בר חד^ב הא אפילו למ"ד אין צריה^ג י' לו נודאי חלק צו דמחייב צבורים והמותר שהוא חולין מני מקדיש ליה כדלחמנין צפרק הספינה (צ"ד דף פא:)ודחק לומר דלא משכחת דמייתי צבורים להלכתן שלא יט"רך להקדיש קלמר דלשנא משמע דלא מייתי כלל קלמר^ד וכן כפ' י' ש צבור (בכורות דף מח:) גצ"ל חמש סלעים ולא חזי חמש^ה קלמר דכ"ע אית להו דרז אסי דלמר האמין שחלקו ממנה ויורטין ומחלה לקוחות^ו נשמע אבל אי לקוחות הן פטורין אפי' למ"ד חמש ואפילו חזי חמש דלפי' חזי חמש ליכא^ז לכן נראה דאין תקנה לעצלו זה דכיון דאין צריה שמה הגיע לו כל חלקו של עובד כוכבים או חזיו ולא ידעי' כמה ואי מעשר מיניה וציה שמה מעשר מחלקו והשאר חלקו של עובד כוכבים או איפכא או ממקומו ומיהו יכול לתקן שיפריש עליו ממקום אחר^ח ויפריש גם עליו ממקום אחר ואחריו אחריו מקולקל עד שלא ישיאר כי אם מעט וכל המעשרות והתרומות יתנם לכהן וללוי:
ולביתך מלמד שאדם מביא בבורי אשתו. וא"ת^ט והא'מן המורה אין לצעל פירות צנכסי אשתו אלא תקנתא דרבנן צעלמא היא א"כ ע"כ גזירת הכתוב הוא ויש לומר דך' נשים שנותנות פירות לצעליהן^י וכי הא'י הוונא קריי קרל וסעיני וזה אמרין צריס קידושין (דף ק:) דהו' ל' כחז רחמנא מעשה דיה לאציה דקא מיתונא מיניה ואע"ג דמדאורייתא אינו חייב צמזמנות בתו אלא דאורחא דמילתא הוא שהוא זן אותה:
בתיה אין לא מיתה לא.

וא"ת מאי קושיא דרבי יוחנן דלמר כתנא דלציתך דמה נפשך פליג וי"ל דליכא לאקומה צמתה כי הך וא"ת ולישני דף דמיתה שאלא וכתה פירות נכסיה לצעל וי"ל דציתיתא קתני דף צתר דמלתא רבנן פירוש נצעל ועוד^{יא} דהו' ל' כהנה פירות שבוו ואח"כ קנה שדה דאינו קורא כדלמרי' א' במסכת צבורים (פ"א) אבל לריש לקיש שהיו לו פירות תחילה אחי שפיר דצמתה מציא וקורא כיון דמעיקרא אגיד בה לפירות^{יב}:
בצרךן ושיגדון ביד ש"יה. פ' רבינו שמואל דהספינה (צ"ב פא:) צרךן הצעל ושגדון ציד שליח דלס צרךן שליח והציאן השליח צירושלים שליח ודאי אין יכול לקרות דמתן במסכת צבורים (פ"א מה"ה) אבל הצעלים קורין דיכולין לומר הנה הצאית צלחורו אל אדם כמותו וקשה לרבינו תם ללמאי דחשיב צעלמא דאע"ג דמת שליח וגמורו הצעלים הצאה דליכא לקוחה ומקנא הצאה צעלים אפי' הכי אינו קורא דצעין לקוחה וכל הצאה צאחד ואי גרסינן או מת אחי נמי שפיר חו אף חז וז קתני ור"ת מפרש דצצירה לאו היינו לקוחה וצרךן אורחא דמילתא נקט שצעלים צוצרים כדי לעשות צעין יפה לפי שאין שיעור לצבורים ולקוחה היינו לקוחה מתוך הצית וחדא קתני צרךן ושגדון ציד השליח ומת שליח דדרך דלו הוא רגילות שמציאן אחר ולא הוי לקוחה והצאה צאחד:
מב"א ואינו קורא. וא"ת וינימא ירקבו כדלחמנין צפרק צתרא דמכות (דף יח:) הפריש צבורים קודם החג ועבר עליהן החג ירקבו משום דנראו לקריאה ונדחו וכל שאין ראוי לצילה צילה מעכבת צו והכא נמי כשצרךן נראו לקריאה וכששיגדון נדחו ויש לומר^{יג} דלמר צירושלמי דמסכת צבורים (פ"א ה"ה) רבי אסי אמר ריש לקיש צסם רבי אושעיא שלקטקטן לשלחן ציד אחר אבל אס לקטן להציאן הוא לא ישלחם ציד אחר שכל הצבורים שגראו לקריאה אין ניתרין אלא צקריאה ואמרנין התם מיתמיחן פליגא צבורים וצסם שדהו מציא ואינו קורא קיימנהו שגנתן דעמו למכור משעה ראשונה ולפי ז'ז אם הפריש צבורים קודם החג על מנת להציאן אחר החג לא ירקבו אלא אחר החג מציא ואינו קורא:

בכתבת' שאילוילי כן לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרים. עיין בערך ל"ד בספר המכריע: ומקשה למימרא (מא) דר' יהודה חייש לקלקולא ורבנן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמענא דהו' דתנן המוציא את אשתו משום ש"ר לא יחזיר משום דכל ר' יהודה ר' אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר אלמא דר' יהודה לא חייש לקלקולא ורבנן חיישי לקלקולא ואסרי רבא דר' יהודה חייש לקלקולא והתם בנדר אם לא הודר ברבים ל' הוא דאמרנין שאם הוא גרין חקירות חכם לחזירו ואין הבעל יכול להפרי ס"ל כר' אלעזר דאמר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד והלכך לא מצי מקלקל לה ובאניו צריך שהבעל יכול להפרי ס"ל כר' מאיר דאמר יחזיר דכיון דהוא יכול להפרי למת לא הפרי ולא מהדיחן לומר לא ידעתו שיהיית יכול להפרי: מאן חכמי' דאמרי יחזיר ר' מאיר הוא דאמר בעינן תנאי כפול והכא במאי עסקינן בדלא כפליה לתנאי' פ' שלא אמר לה אלא משום אלונית אני מוציאך ולא אמר לה אילוילי כן לא הייתי מוציאך דכמאן דלא אמר לה מיד דמי דאפילו בתנאי גמור אינו כלום דלית ליה מכלל הן אחת שומע לאו שאם אמר לה הרי זו גיטך ע"מ שתנני לי וזו חד ע"י יום אצ"פ שלא נתנה לו היא מגורשת מפני שלא כפל ואמר ואם לא תתני לי לא יהא גט ולא אמר' מכלל לאו אתה שומע הן והכי נמי ביבלי דעתיה אצ"פ שאמר לה משום אלונית אני מוציאך כיון שלא אמר לה ואילוילי כן לא הייתי מוציאך כמאן דלא אמר לה מיד דמי:
בתנ' המוכר עצמו ובניו לעבדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים לאחר

מיתא איתרן נתנו בני מבטי דיופי וזוי מעובדי כוכבים ולא הזה להו למיפרעניהו אותו וקא גרבי להו פ' היו שובים אותם לעבדים כעבור חובם אותו לקמיה דרב הונא אמר להו הא תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים למדתו רבנו והוא שמכר ושנה ושולש א"ל הני מרגל רגילי דעבדי הכי. והוא גברא דובין נפשיה ללודאי אתא לקמיה דר' אמי א"ל (ע"כ ש"ך דף פו ע"ב) פירקן אמר להו תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים משום קלקולא וכ"ש הכא דאיכא קטלא אמרי ליה רבנן ל' אמר האי ישראל מומר דק חזי ליה דאכלי נבילות אמר להו אימור לתיאבבן הוא דאכליה והא ומנין דאיכא איסורא והתיירא קמיה ושבקי התירא ואכיל איסורא אמר ליה זיל לא שבקי לי דאפרקנין פי' וס"ל כמאן דאמר בריש פרק אין מעמידין (כז): מומר לאכול נבלה לתיאבבן מחזירין לו אבידה:
בתנ' המוכר שדוה לעובד כוכבים חזור ולקחה ממנו ישראל ואח"כ בכורים מפני תיקון העולם. פ' כגון שחזר ישראל ולקחה ממנו כלי מלאה פירות ופשטה דמתני' משמע מדאורייתא לא מייחבב האי לוקח להביא ממנו בכורים שכיון שחננו הפירות ברשות עובד כוכבים כאילו חננו בח"ל דמי דיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפסיק מיד מעשר אבל מפני תיקון העולם שלא לילמדו ממנו וימנעו מלהביא

השולח פרק רביעי גיטין

טבל וחולין מעורבין. אין לך כל חטה וחטה שאין חליה טבל וחליה חולין שחלק העובד כוכבים פטור ואף לאחר שחלקו התצוזה הלוקח מן העובד כוכבים צריך לעשר וישראל צריך לעשר את שלו מיניה וציה ולא ממנו על טבל גמור ולא מטבל גמור עליו מפני שמפריש מן

הפטור על החיזו ומן החיזו על הפטור אבל כי מעשר מיניה וציה מעשר שלם נמצא מעשר מן החיזו שבו על החיזו שבו ומן הפטור שבו על הפטור שבו ואפילו חלקו שחלקו הוי של ישראל טבל גמור ומעשר ממנו על אחר ומאחר עליו דיש צריה ושל עובד כוכבים פטור לגמרי ולת"ק אין צריה ואפילו חלקו צספיקא הן עומדין:
מדאורייתא לא. ואי אין קנין לעובד כוכבים להפסיקה מקדושתה הויא ל' לענין קדושתה צרשות ישראל כלילו משכנה מפני דציכורים מלואו דרמיא עליה היא ולא טבלי לאסור פירות צאכילה מיחייב ליקח ולהציא. ולא דמי למעשר דאפילו למאן דלמר אין קנין לא מיחייב לעשר על חלקו של עובד כוכבים דמעשר טביל ואסר ליה צאכילה ולאז מלואו דרמיא עליה היא אלא אם כן אוכלין או מוכדן דקא מעשרטי ליה היא:
צכורים מלואו דרמיא עליה היא:
ספי תקנות הוו. כלומר לעולם מדאורייתא מיחייב והא דקתני מפני תיקון העולם משום דמעיקרא משום סייג תקנו שלא ליקח ולהציא כדמפרש ואילו לפיכך הוצרכו לחזור ולתקן ולהעמידה דמין תורה:
ופצרי צקדושטייהו קיימין. אין אנו נעשנין צדכר:
משקטן ציד עובדי כוכבים. שלא היה חוזר ופודה אותה:
פקינו דלייפו. כדי שיטרח ויפדנו:
המוכר שדו לפירות. שיאכל הלוקח פירות עד עשר שנים ותמזור הקרקע לצעליה וצומן שאין היוכל נוהג קלמר דהיינו משגלו שצט ראוזין וצט גדר שגלו תחילה מעצב הירדן ע"י סגגריע צו חצרות ירושלים דאי צומן שיוצב נוהג קתם מכירה לפירות היא שהרי סופה לחזור ציוצל:
קנינן הגוף דמי. ויכול לומר מראשית פרי האדמה אשר נתמה ליו^א:
ולציופ. גצי ציכורים

כתיב ושמתם בכל הטוב וגו':
ציכורי אספו. שגדלו צקרקע מלוג שהכניסו לאו אשתו לפירות:
שאני הסם דכתיב ולציופ. ומדלאלטנריך לרביי ש"מ קנין פירות לאו כקנין הגוף:
מהכל. דהיכי דלשמועיה דהכא קתני הגוף דמי הוא הדין צעלמא:
ושמע שמהה אספו. ויורשה הוא וקנה גוף הקרקע:
ליגור משום דרבי יוסי צר חנינא. דלמר צעין לקוחה והצאה צאחד וה"נ לצעי לקוחה והצאה צאחד קמ"ל:
ומס שליח דדרך. וחזר והציאן הוא צעלמו:
מציא ואינו קורא. וא"ל לומר שהציאו שליח אחר דלפי' לא מת שליח ראשון אינו קורא דתנן^ב האשה ועומטוס ואנדרוגינוס והשליח מציאין ולא קוראין שאין יכולין לומר אשר נתמה לי:

כתיב ושמתם בכל הטוב וגו':
ציכורי אספו. שגדלו צקרקע מלוג שהכניסו לאו אשתו לפירות:
שאני הסם דכתיב ולציופ. ומדלאלטנריך לרביי ש"מ קנין פירות לאו כקנין הגוף:
מהכל. דהיכי דלשמועיה דהכא קתני הגוף דמי הוא הדין צעלמא:
ושמע שמהה אספו. ויורשה הוא וקנה גוף הקרקע:
ליגור משום דרבי יוסי צר חנינא. דלמר צעין לקוחה והצאה צאחד וה"נ לצעי לקוחה והצאה צאחד קמ"ל:
ומס שליח דדרך. וחזר והציאן הוא צעלמו:
מציא ואינו קורא. וא"ל לומר שהציאו שליח אחר דלפי' לא מת שליח ראשון אינו קורא דתנן^ב האשה ועומטוס ואנדרוגינוס והשליח מציאין ולא קוראין שאין יכולין לומר אשר נתמה לי:

כתיב ושמתם בכל הטוב וגו':
ציכורי אספו. שגדלו צקרקע מלוג שהכניסו לאו אשתו לפירות:
שאני הסם דכתיב ולציופ. ומדלאלטנריך לרביי ש"מ קנין פירות לאו כקנין הגוף:
מהכל. דהיכי דלשמועיה דהכא קתני הגוף דמי הוא הדין צעלמא:
ושמע שמהה אספו. ויורשה הוא וקנה גוף הקרקע:
ליגור משום דרבי יוסי צר חנינא. דלמר צעין לקוחה והצאה צאחד וה"נ לצעי לקוחה והצאה צאחד קמ"ל:
ומס שליח דדרך. וחזר והציאן הוא לא ישלחם ציד אחר שכל הצבורים שגראו לקריאה אין ניתרין אלא צקריאה ואמרנין התם מיתמיחן פליגא צבורים וצסם שדהו מציא ואינו קורא קיימנהו שגנתן דעמו למכור משעה ראשונה ולפי ז'ז אם הפריש צבורים קודם החג על מנת להציאן אחר החג לא ירקבו אלא אחר החג מציא ואינו קורא:

- אחות. מוס' הל"ש. ב. ומחזירין זה לזה ביובל. רש"י. ג. עד יהושע בן נון. מוס' הל"ש. ואם כדברי רש"י וז"ל. רש"י. ד. ולקוחות הוו ומחזירין ביובל. מ"מ. רש"י. ה. אלא ש"מ דלמ"ד אין בריהו ולקוחות הן לא חשבינן ל' במת שהגיע לחלקו כעשוי כיוצא כלל לא ככולו ולא במחציתו. רש"י. ו. [הא] דתנן מי שלא ביכרה אשתו וילדה שני זכרים וכו' מת האב והבנים קיימין. ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו. ואם לאו פטורין. ר' יהודה אומר נתחייבו הנסים. ומקור פלוגתייהו כגון דליכא אלא ה' סלעים וכו' והכא. מוס' הל"ש. ז. קא מפלגי. מוס' הל"ש. ח. ומלוח ע"פ גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלוקחות וכו' ר' יהודה סבר גובה חצי חמש דיוורשין ומחצה דלקוחות אינו גובה מטעם דאין בריהו ואין כאן ירושה. מוס' הל"ש. ט. ולפירש"י אצ"ג אין בריהו מ"מ יש לכ"א חצי חלקו בודאי אי"ל ר' יהודה יגבה חצי חמש. מוס' הל"ש. י. ואיהו מחורקן ממי'. אבל המעשרות מקולקלין. ואותן המעשרות יש להן ככור' תקנה. רש"י. יא. מה ראיה כמאן למוכר שדוה לפירות. מוס' הל"ש. יב. כדי שיעבור וישמור שדותיהן. מוס' הל"ש. יג. דאי"כ אפי' מתה נמי לא. מוס' הל"ש. יד. אצ"ג דלאו כקנה"ג דמי. מ"מ לא הוה כקונה פירות אח"כ קנה חשדה. מוס' הל"ש. טו. דהכא כשצרךן תחילה עמי' לשגדן. מוס' הל"ש. טז. דאז יכול לשגדן ביד אחר כאילו לא נראו לקריאה מעולם. מוס' צ"צ פא: ד"ה צרךן.

אבא מיתא איתרן נתנו בני מבטי דיופי וזוי מעובדי כוכבים ולא הזה להו למיפרעניהו אותו וקא גרבי להו פ' היו שובים אותם לעבדים כעבור חובם אותו לקמיה דרב הונא אמר להו הא תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים למדתו רבנו והוא שמכר ושנה ושולש א"ל הני מרגל רגילי דעבדי הכי. והוא גברא דובין נפשיה ללודאי אתא לקמיה דר' אמי א"ל (ע"כ ש"ך דף פו ע"ב) פירקן אמר להו תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים משום קלקולא וכ"ש הכא דאיכא קטלא אמרי ליה רבנן ל' אמר האי ישראל מומר דק חזי ליה דאכלי נבילות אמר להו אימור לתיאבבן הוא דאכליה והא ומנין דאיכא איסורא והתיירא קמיה ושבקי התירא ואכיל איסורא אמר ליה זיל לא שבקי לי דאפרקנין פי' וס"ל כמאן דאמר בריש פרק אין מעמידין (כז): מומר לאכול נבלה לתיאבבן מחזירין לו אבידה:
בתנ' המוכר שדוה לעובד כוכבים חזור ולקחה ממנו ישראל ואח"כ בכורים מפני תיקון העולם. פ' כגון שחזר ישראל ולקחה ממנו כלי מלאה פירות ופשטה דמתני' משמע מדאורייתא לא מייחבב האי לוקח להביא ממנו בכורים שכיון שחננו הפירות ברשות עובד כוכבים כאילו חננו בח"ל דמי דיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפסיק מיד מעשר אבל מפני תיקון העולם שלא לילמדו ממנו וימנעו מלהביא

מסורת הש"ס

א' [לעיל ח: וס"נ:] ט' צ"מ
א' [שם ושבת לו: צ"ק פח: ג' קלה: יצמות לו: צ"ק פח: ג' צ"ב ג' ערפין לו: ד' צ"ב פא: ה' ופי' סי' הרשב"ם צ"ב:] ו' [דברים כו, א] [בכורים פ"א מה"ה]

הגהות מוה"ב רנשבורג

א' תוב' ד"ה ממה אין לא ממה לא וכו' וי"ל וכו' כדלחמנין צספיקא.
ב' צירושלמי כל"ל ועי' רמב"ם פ"ב מה' ביכורים הלכה ד' ובת"מ שם ועם הוצא דמציא ולא מוכר דקורא ודיו"ק:

מוסף רש"י

המוכר שדוה לפירות. שיאכל לוקח פירותיה צ' ג' שנים ואחר מן תמזור נצעלים (ב"ם יב:). מביא וקורא. מציא צבורים וקורא ארמי אוכז אפי' האספה. וקורא אפי' צו הנה הצאית את השעית פרי האדמה אשר נתמה ל' לקנין פירות כקנין הגוף (שם). מביא ואינו קורא. שאינו יכול לקרות האדמה אשר נתמה ל' ומיהו צצלהה חיי. דכתיב אשר מציא מאלך. שהרי שיעצב לו ניקט הקרקע לפירותיו (רשב"ם ב"ב קל:). בצורן ושגדון ביד שליח. או שמת שליח דרך. שהשליח עצמו נצטן ומת בתאי הדרך ומיהו שליח אשר תתפיו עד לירושלם. או ששיחיוסו הצעלים נצטן משום ואלך. מביא ואינו קורא. אפי' הצעלים קורין דמפרש טעמא (רשב"ם ב"ב פא:). ולקוחת והבאה. דכתיב ולקחת מאלצות כל פרי האדמה אשר תביא. והאף ולקחת קרל יתירא הוא, דמלי למיכסא והבאת מאלך. ודרשין ציה מיה שלקח. דייטין כזר. הוא מציא. דצעין הצעירה וההבאה עד לירושלים כולה צצלה אחר. הלכך כיחא דצרךן איזו והשליח הציאן לא הויא צצלה. צצלי היכא צצדךן שליח והציאן פרי האדמה אשר נתמה ל' לקנין פירות כקנין הגוף (שם). מביא ואינו קורא. שאינו יכול לקרות האדמה אשר נתמה ל' ומיהו שליח עצמו לא נ צקריה הוא דמתנן במס' צבורים שאין יכול לומר אשר נתמה לו ה' ופי' נצטן ושלחן ע"י דאפטר ללו מוקריה. וזא ליכא למיפוך דמהבאה נמי פטור. שהרי צקרקע קדוש דמתנן במס' צבורים (שם).

מוסף תוספות

- משמע לפירוש דלמ"ד אין בריהו שותפין ואחין שחלקיו לא לכאור' חצי חלק הראוי לו וחצי חלק לחברו. מופ"י דכל חצי חצייה טבל וחציה חולין. דאז לא תמצא הכי היאך מעשר מיניה וביה דלמא מה שנתן לכהן זהו מחלק גזוי וקא אכיל טבל, או איפכא וקא אכיל כהן טבל, ולפי פירושו גם יכיר לעשר ממקום אחר כגון שפירוש על י"ח סאין סאה

- אחות. מוס' הל"ש. ב. ומחזירין זה לזה ביובל. רש"י. ג. עד יהושע בן נון. מוס' הל"ש. ואם כדברי רש"י וז"ל. רש"י. ד. ולקוחות הוו ומחזירין ביובל. מ"מ. רש"י. ה. אלא ש"מ דלמ"ד אין בריהו ולקוחות הן לא חשבינן ל' במת שהגיע לחלקו כעשוי כיוצא כלל לא ככולו ולא במחציתו. רש"י. ו. [הא] דתנן מי שלא ביכרה אשתו וילדה שני זכרים וכו' מת האב והבנים קיימין. ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו. ואם לאו פטורין. ר' יהודה אומר נתחייבו הנסים. ומקור פלוגתייהו כגון דליכא אלא ה' סלעים וכו' והכא. מוס' הל"ש. ז. קא מפלגי. מוס' הל"ש. ח. ומלוח ע"פ גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלוקחות וכו' ר' יהודה סבר גובה חצי חמש דיוורשין ומחצה דלקוחות אינו גובה מטעם דאין בריהו ואין כאן ירושה. מוס' הל"ש. ט. ולפירש"י אצ"ג אין בריהו מ"מ יש לכ"א חצי חלקו בודאי אי"ל ר' יהודה יגבה חצי חמש. מוס' הל"ש. י. ואיהו מחורקן ממי'. אבל המעשרות מקולקלין. ואותן המעשרות יש להן ככור' תקנה. רש"י. יא. מה ראיה כמאן למוכר שדוה לפירות. מוס' הל"ש. יב. כדי שיעבור וישמור שדותיהן. מוס' הל"ש. יג. דאי"כ אפי' מתה נמי לא. מוס' הל"ש. יד. אצ"ג דלאו כקנה"ג דמי. מ"מ לא הוה כקונה פירות אח"כ קנה חשדה. מוס' הל"ש. טו. דהכא כשצרךן תחילה עמי' לשגדן. מוס' הל"ש. טז. דאז יכול לשגדן ביד אחר כאילו לא נראו לקריאה מעולם. מוס' צ"צ פא: ד"ה צרךן.

אבא מיתא איתרן נתנו בני מבטי דיופי וזוי מעובדי כוכבים ולא הזה להו למיפרעניהו אותו וקא גרבי להו פ' היו שובים אותם לעבדים כעבור חובם אותו לקמיה דרב הונא אמר להו הא תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים למדתו רבנו והוא שמכר ושנה ושולש א"ל הני מרגל רגילי דעבדי הכי. והוא גברא דובין נפשיה ללודאי אתא לקמיה דר' אמי א"ל (ע"כ ש"ך דף פו ע"ב) פירקן אמר להו תנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פורין אותו אבל פורין את הבנים משום קלקולא וכ"ש הכא דאיכא קטלא אמרי ליה רבנן ל' אמר האי ישראל מומר דק חזי ליה דאכלי נבילות אמר להו אימור לתיאבבן הוא דאכליה והא ומנין דאיכא איסורא והתיירא קמיה ושבקי התירא ואכיל איסורא אמר ליה זיל לא שבקי לי דאפרקנין פי' וס"ל כמאן דאמר בריש פרק אין מעמידין (כז): מומר לאכול נבלה לתיאבבן מחזירין לו אבידה:
בתנ' המוכר שדוה לעובד כוכבים חזור ולקחה ממנו ישראל ואח"כ בכורים מפני תיקון העולם. פ' כגון שחזר ישראל ולקחה ממנו כלי מלאה פירות ופשטה דמתני' משמע מדאורייתא לא מייחבב האי לוקח להביא ממנו בכורים שכיון שחננו הפירות ברשות עובד כוכבים כאילו חננו בח"ל דמי דיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפסיק מיד מעשר אבל מפני תיקון העולם שלא לילמדו ממנו וימנעו מלהביא

^[1] אולי צ"ל דלמר יחזיר הוא דלחמנין: